Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

Luchtkwaliteitsmaatregelen Nederweert

Onderzoek naar de luchtkwaliteit in Nederweert en mogelijke maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren

24 september 2024

© www.nederweert24.nl

Onderzoek RHDHV

- Toelichting
- Vragen

Royal HaskoningDHV

Aanleiding en onderzoeksaanpak

- Motie gemeenteraad, 19-9-2023:

De raad,

Overwegende dat:

- De luchtkwaliteit in de gemeente Nederweert van groot belang is voor het welzijn en de gezondheid van onze inwoners.
- Er behoefte is aan een geïntegreerde aanpak om de luchtkv relevante sectoren en bronnen van uitstoot worden aangep
- Het oprichten van een Projectbureau Luchtkwaliteit een effe complexe uitdaging aan te gaan.
- De oprichting van een Projectbureau Luchtkwaliteit in de gemeente Nederweert de juiste stap is om onze inspanningen voor luchtkwaliteitsverbetering te coördineren en te versnellen.

Van mening is dat:

Roept het college op:

1. Een Projectbureau Luchtkwaliteit op te richten binnen de gemeente Nederweert.
2. Dit bureau in de aanstaande begroting te voorzien van voldoende financiële en personele middelen om zijn taken adequaat uit te voeren.
3. Het Projectbureau Luchtkwaliteit te belasten met de ontwikkeling en uitvoering van een integraal plan voor luchtkwaliteitsverbetering, waarbij aandacht wordt besteed aan alle relevante bronnen van uitstoot, inclusief maar niet beperkt tot verkeer, industrie, houtstook en landbouw.
4. Om bij de behandeling van de begroting met een planning te komen
5. Jaarlijks te rapporteren aan de gemeenteraad over de voortgang en resultaten van de luchtkwaliteitsmaatregelen die door het Projectbureau worden uitgevoerd.

En gaat over tot de orde van de dag.

Royal HaskoningDHV

Aanleiding en onderzoeksaanpak

- Opdracht Royal HaskoningDHV, in beeld brengen:
  - Feitelijke luchtkwaliteitssituatie Nederweert
  - Effecten en kosten van mogelijke luchtkwaliteitsmaatregelen

- Uitgevoerd onderzoek:
  - Inzichten op basis van bestaande openbaar beschikbare informatie
  - Focus op concentraties NO_2, PM_{10}, $PM_{2,5}$ in de buitenlucht, secundair aandacht voor ammoniak en geurhinder

De luchtkwaliteit in Nederweert

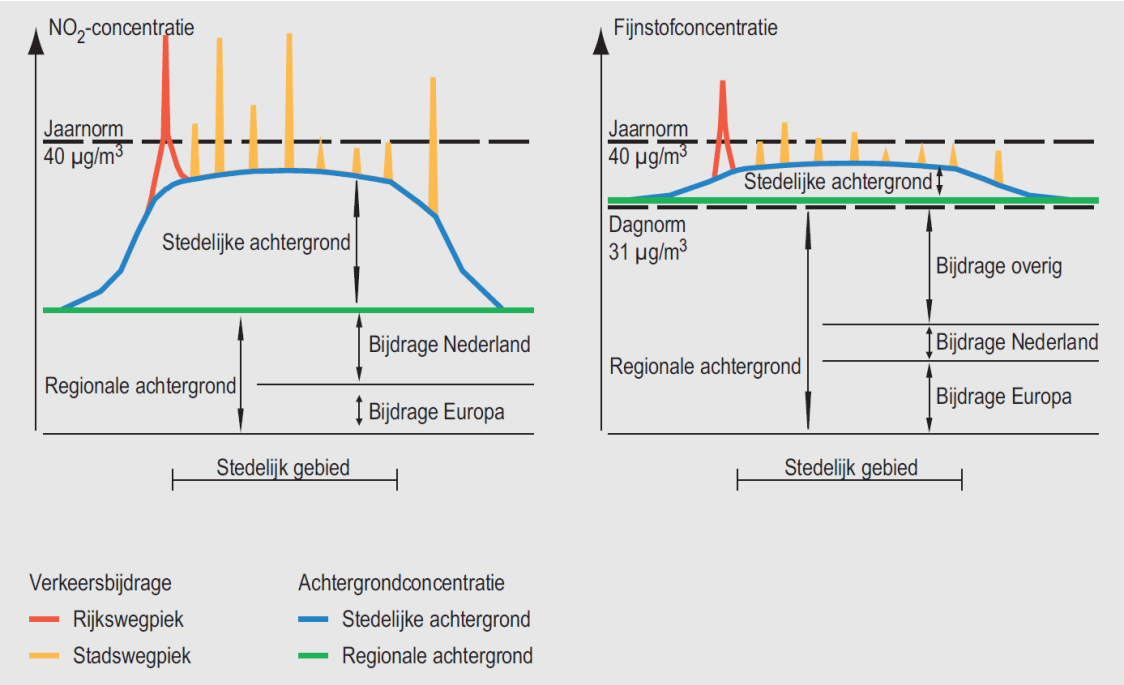
- Wettelijke grenswaarden en advieswaarden WHO:
  - Grenswaarden: wettelijk verplicht; naast gezondheidskundige ook bepaald door technische, politieke en economische afwegingen

    ➔ *Europees voorstel aanscherping grenswaarden aangenomen*
  - Advieswaarden WHO: uitsluitend wetenschappelijke inzichten, geen wettelijke status

- Meten versus rekenen:
  - Concentraties in beeld gebracht op basis van landelijke berekeningen (CIMLK)
  - Rekenmodel jaarlijks geactualiseerd en gekalibreerd op basis van metingen
  - Zowel in metingen als modelberekeningen zitten onzekerheden
  - Meetpunt Kuilstraat: meetgegevens vanaf april 2024, nog te beperkt voor representatief beeld

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Luchtkwaliteit in zijn algemeenheid:

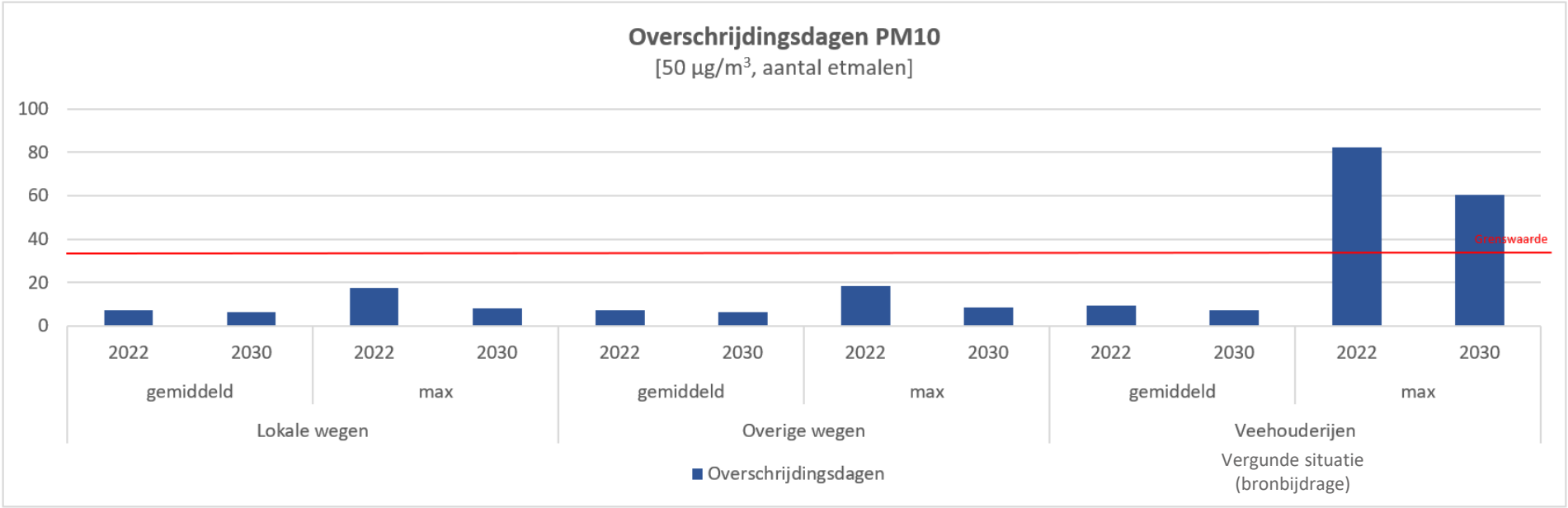
Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Situatie Nederweert:
  - Vooral concentraties PM_{10} een knelpunt, actuele overschrijding etmaalnorm, wettelijk aandachtsgebied
  - Voorgestelde grenswaarden 2030: voor NO_2 en $PM_{2,5}$ in zicht, voor PM_{10} niet overal
  - Advieswaarden WHO 2030: net als rest van Nederland niet in zicht
  - PM_{10} bronnen Nederweert: ~ 75% landbouw, daarvan ~ 85% pluimvee

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Overschrijdingsdagen PM_{10}

Bron: CIMLK, monitoringsronde 2023

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

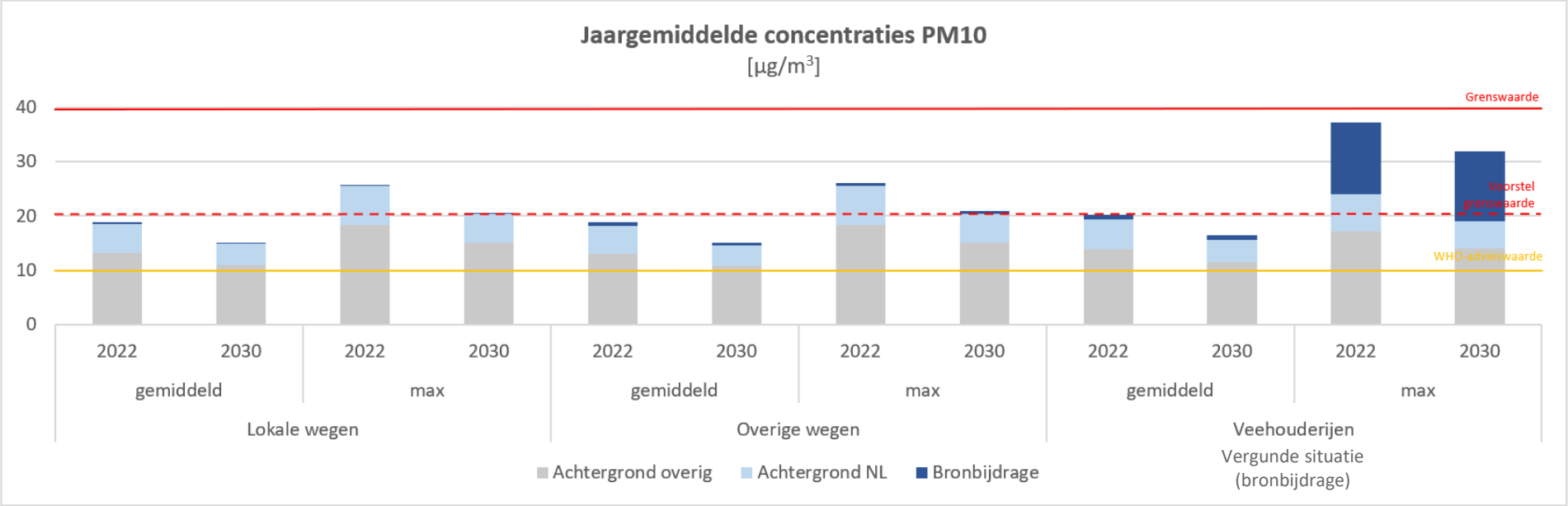
- Overschrijdingsdagen PM_{10}, monitoringsrapportage NSL 2023

Tabel 3.1 Aantal overschrijdingen van de PM_{10}-etmaalnorm, berekend nabij veehouderijen in 2022. Het 'maximum aantal overschrijdingsdagen' is bepaald zonder toepassing van de zeezoutaftrek. Een aantal berekende overschrijdingen is volgens het bevoegd gezag onterecht. Deze zijn aangemerkt met een '' (zie Bijlage 6A). Het aantal resterende overschrijdingen na aftrek van de als onterecht aangemerkte overschrijdingen is eveneens gegeven.*[32]

	Aantal vee-houderijen dat bijdraagt aan overschrijding	Aantal toets-punten met overschrijding	Maximum aantal over-schrijdings-dagen
Gelderland			
Barneveld*	*2	*2	*70
Ede*	*1	*1	*85
Nijkerk*	*1	*2	*50
Limburg			
Nederweert	5	8	97
Noord-Brabant			
Asten	2	4	102
Someren	1	1	42
Overijssel			
Wierden	1	1	38
Totaal	13	19	
Na aftrek 'onterecht'	9	14	

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Concentraties PM_{10}

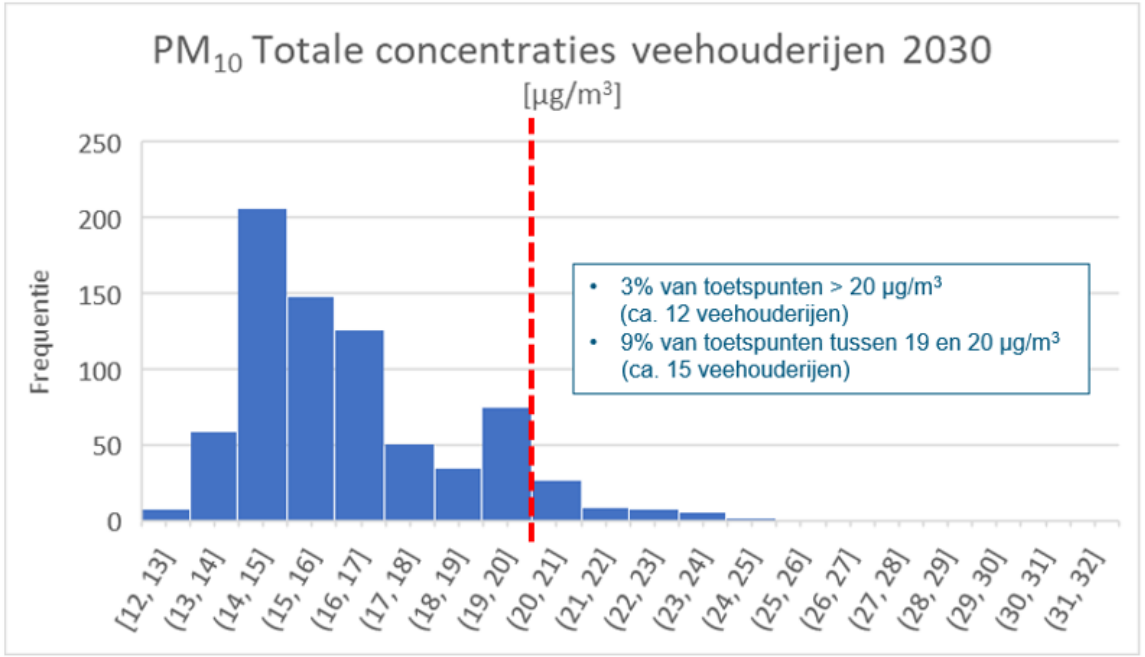

Bron: CIMLK, monitoringsronde 2023

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Concentraties PM_{10}

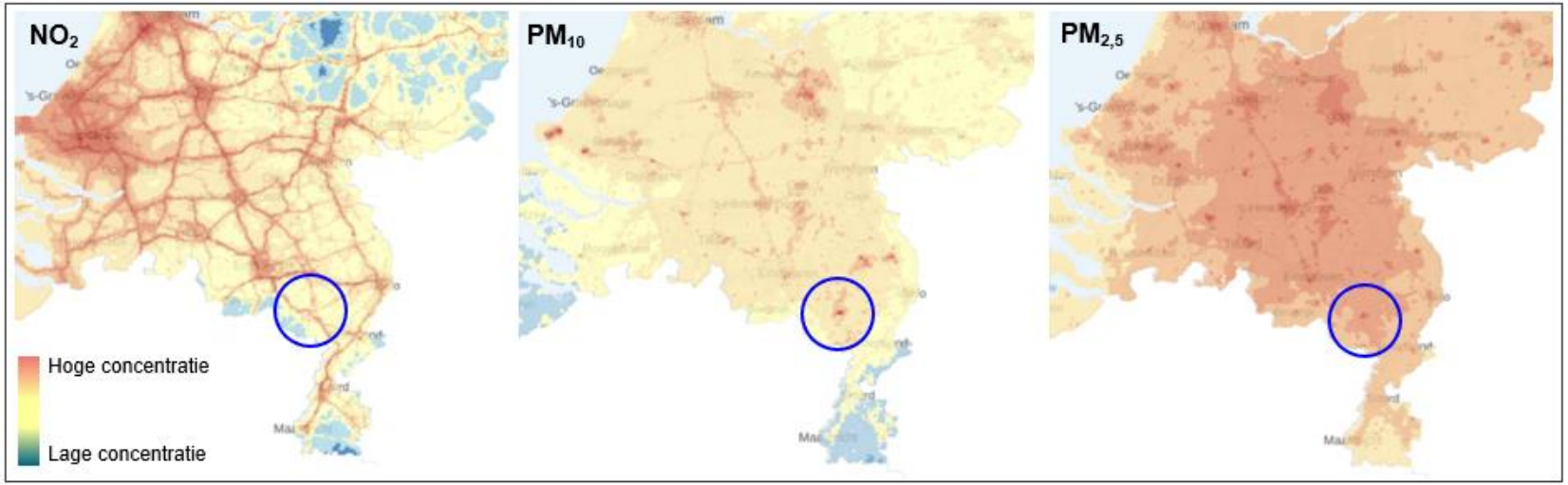
Bronbijdrage veehouderijen o.b.v. vergunde situatie.

Bron: CIMLK, monitoringsronde 2023

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

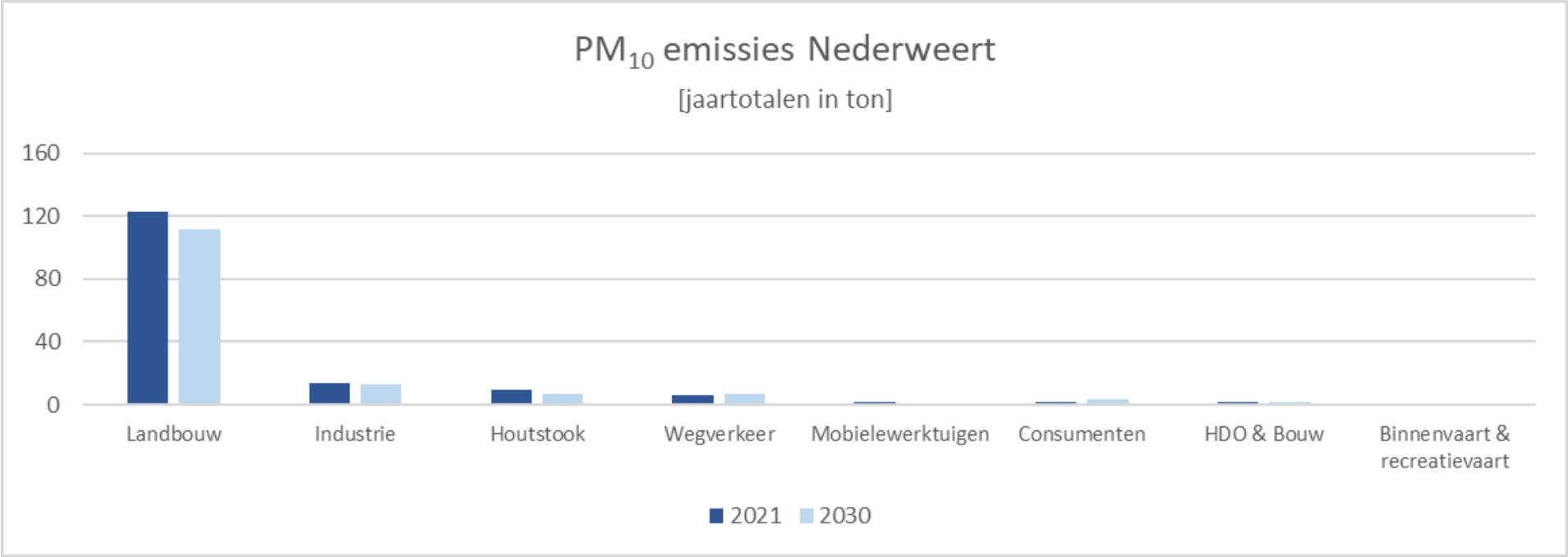
- Concentraties in perspectief

Jaargemiddelde concentraties 2022, bron: www.atlasleefomgeving.nl

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Bronnen van uitstoot

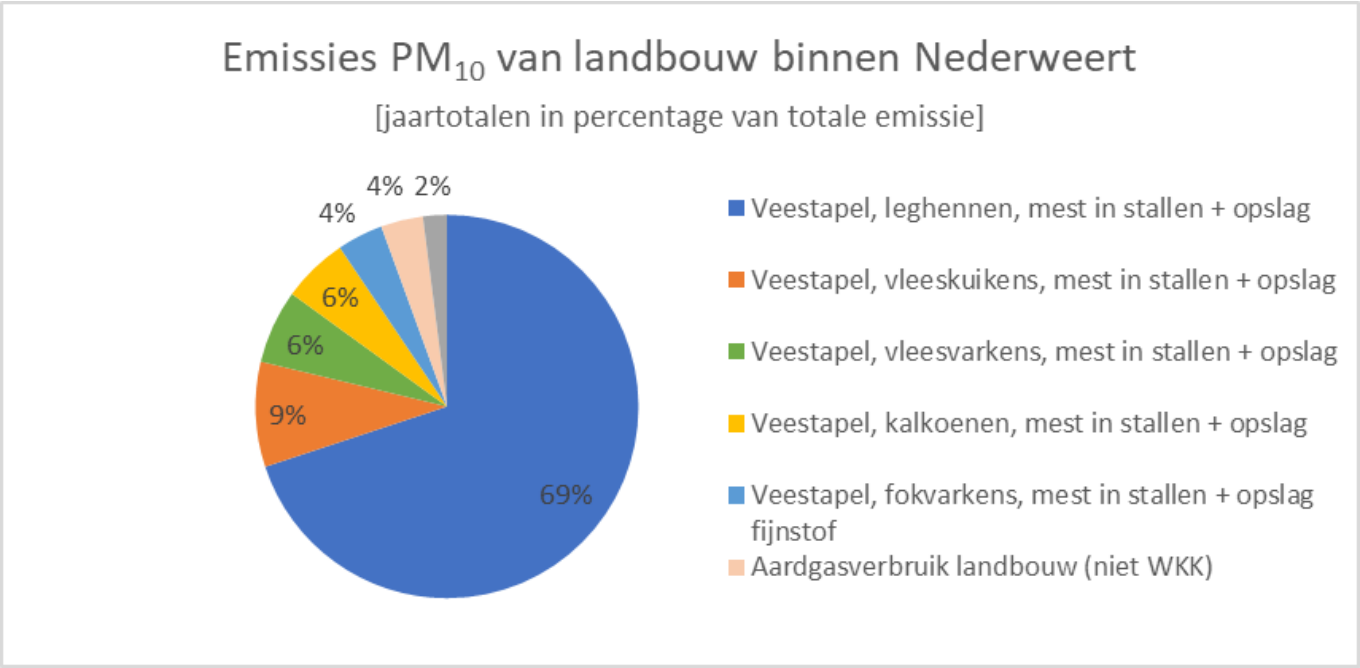

Bron: GCN-app RIVM

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Bronnen van uitstoot

Bron: Emissieregistratie Rijksoverheid, situatie 2021

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Ammoniak:
  - Uitstoot goeddeels volledig vanuit landbouw
  - Pluimvee grootste aandeel, varkens en koeien dominanter dan bij fijn stof
- Geurhinder, inzichten 2019:
  - Verschillen per gebied
  - Gemiddeld genomen wordt voldaan aan toetswaarden achtergrond geurbelasting
  - Bijna 500 woningen hebben een achtergrondbelasting hoger dan de achtergrondnorm

De luchtkwaliteit in Nederweert

➔ Betekenis conclusies

- Wettelijk:
  - Verplicht maatregelprogramma bij (dreigende) overschrijding grenswaarden
  - Verantwoordelijkheden Rijk versus gemeente
  - Implementatieproces aanscherping grenswaarden
  - Laatste ontwikkelingen normen pluimveestallen en uitkoopregelingen stikstof

- Gezondheidskundig:
  - Verhoogd risico op luchtweg- en longaandoeningen, aandoeningen aan hart en bloedvaten en vroegtijdige sterfte
  - Aan PM_{10} gebonden endotoxinen en micro-organismen (bacteriën, virussen, ziekteverwekkers)

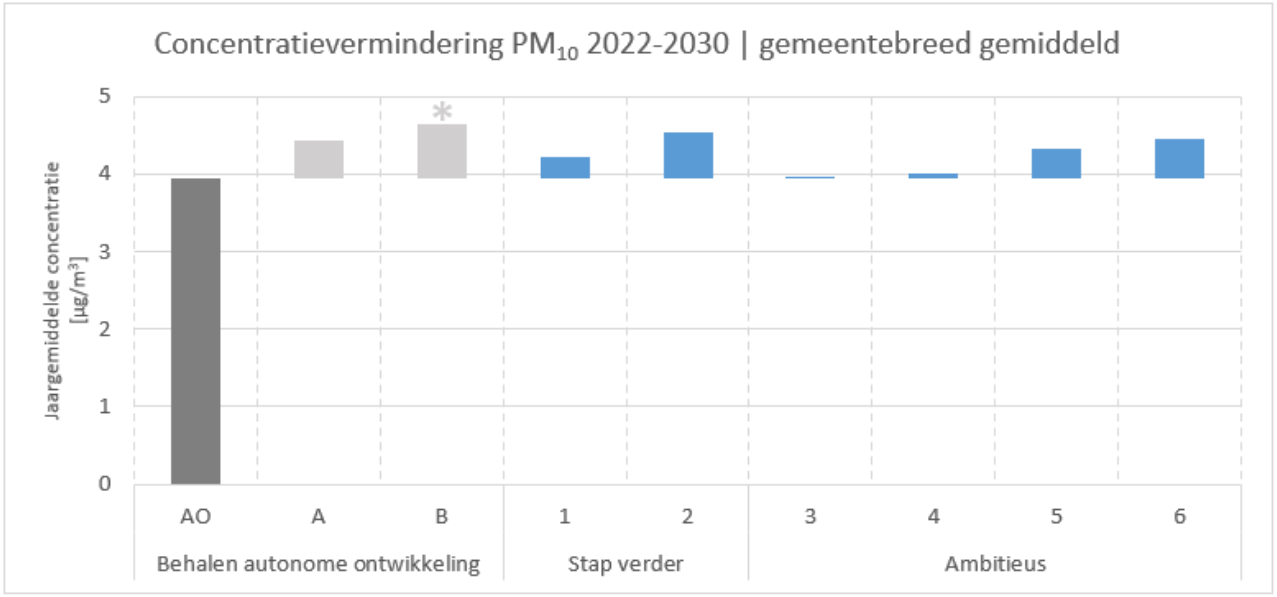
Maatregelscenario’s

- Raadsmotie: instellen projectbureau voor verbetering luchtkwaliteit
- 3 maatregelscenario’s, met verschillende mate van luchtkwaliteitsverbetering

Behalen autonome ontwikkeling	Stap verder	Ambitieus
Autonome ontwikkeling landelijke prognoses (CIMLK)	Intrekken ongebruikte vergunningen veehouderijen	Nul-emissiezone bestel- en vrachtverkeer
Vaste gemeentelijke SLA-maatregelen	Intrekken latente ruimte veehouderijen	Als mogelijk aanscherping vergunning grootste uitstoters industrie
Rijks aanscherping uitstootnormen fijn stof pluimveestallen	Onderzoek aanscherping vergunning grootste uitstoters industrie	Houtstookverbod
Stoppersregelingen veehouderijen landelijke aanpak stikstof	Pilot elektrificatie verwarming pluimveestallen	Verdergaande uitstootnormen fijn stof pluimveestallen
		Uitkoop veehouderijen hotspots PM_{10}

Effecten van maatregelen

- PM_{10}, gemeentebreed gemiddeld

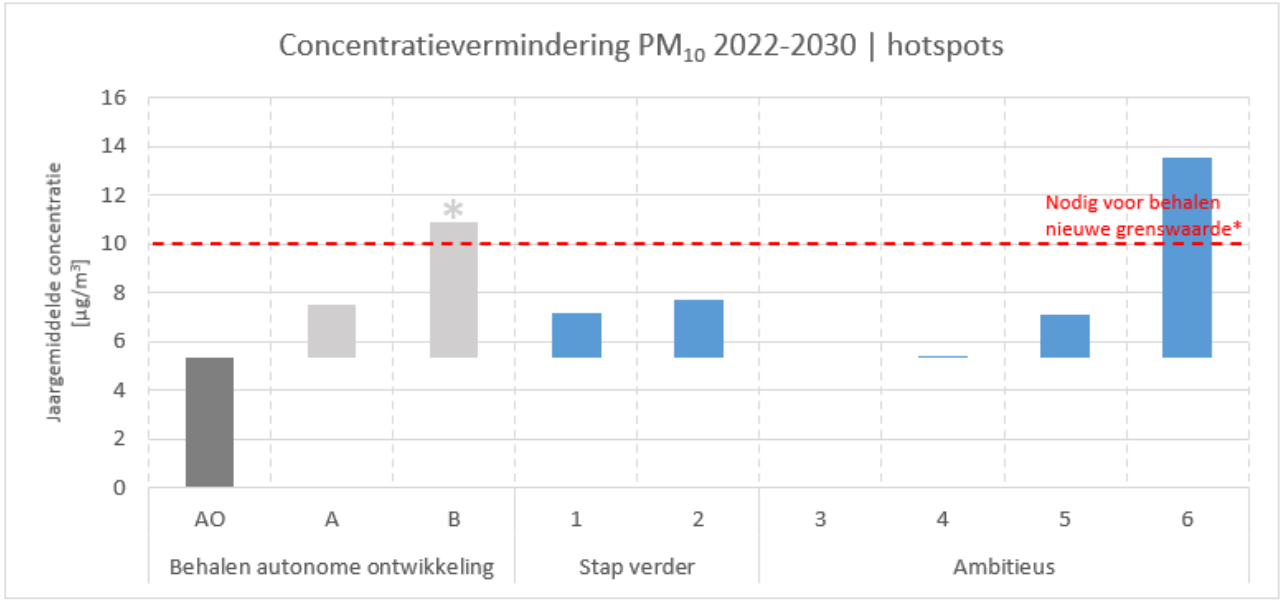
AO: autonome ontwikkeling CIMLK
A: aanscherping uitstootnormen fijn stof pluimveestallen
B: aanmeldingen vrijwillige stoppersregelingen Rijk
1: intrekken ongebruikte vergunningen veehouderijen
2: intrekken latente ruimte veehouderijen
3: nul-emissiezone bestel- en vrachtverkeer
4: houtstookverbod
5: verdergaande uitstootnormen pluimveestallen
6: uitkoop veehouderijen hotspots PM10

* effectpotentie o.b.v. nu aangemelde bedrijven

Royal HaskoningDHV

Effecten van maatregelen

- PM_{10}, hotspots (in 2030 > 20 µg/m^3)

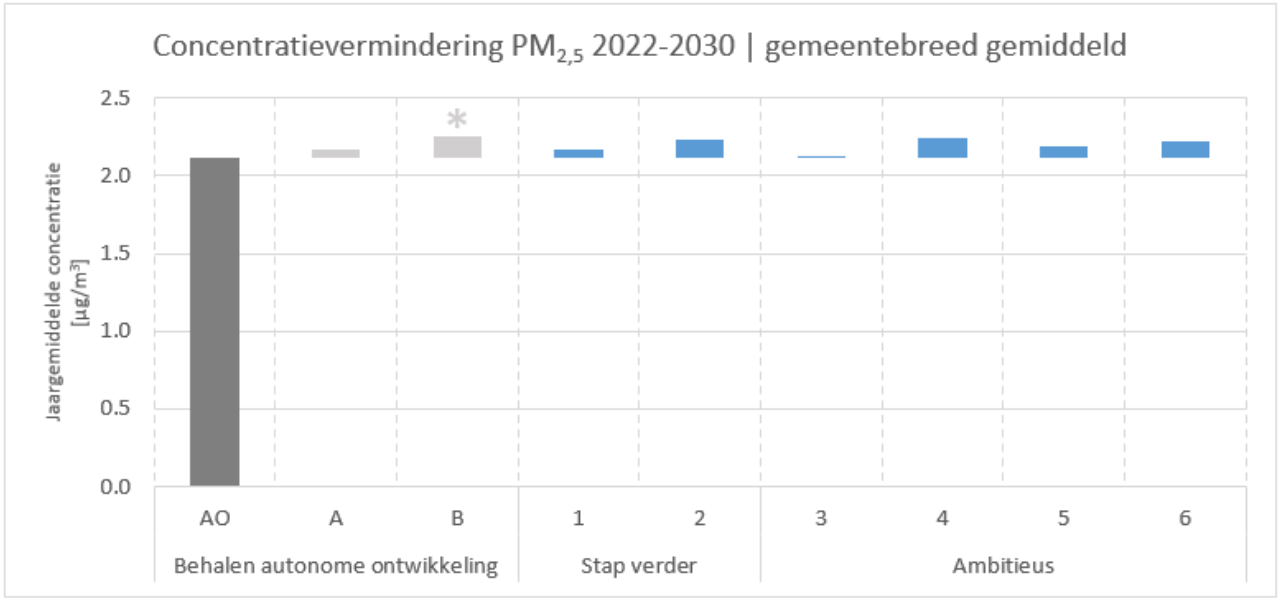
AO: autonome ontwikkeling CIMLK
A: aanscherping uitstootnormen fijn stof pluimveestallen
B: aanmeldingen vrijwillige stoppersregelingen Rijk
1: intrekken ongebruikte vergunningen veehouderijen
2: intrekken latente ruimte veehouderijen
3: nul-emissiezone bestel- en vrachtverkeer
4: houtstookverbod
5: verdergaande uitstootnormen pluimveestallen
6: uitkoop veehouderijen hotspots PM10

* effectpotentie o.b.v. nu aangemelde bedrijven
* indicatie gebaseerd op gemiddelde opgave op 10 toetspunten veehouderijen CIMLK met hoogste PM10-concentratie in 2030

Royal HaskoningDHV

Effecten van maatregelen

- $PM_{2,5}$, gemeentebreed gemiddeld

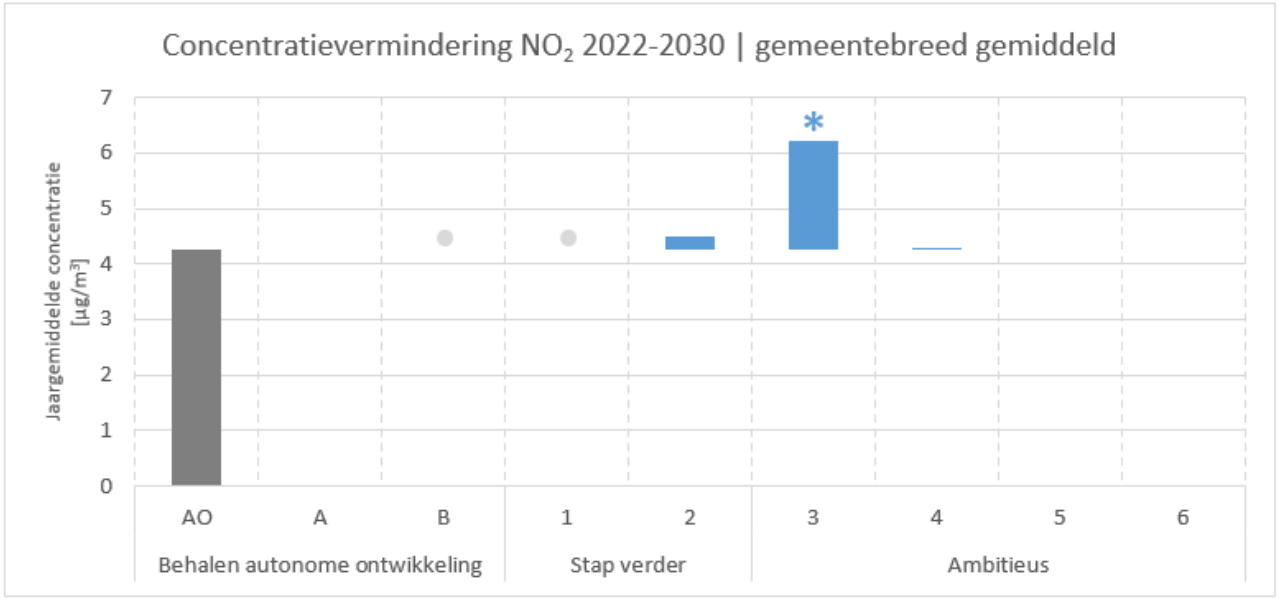
AO: autonome ontwikkeling CIMLK
A: aanscherping uitstootnormen fijn stof pluimveestallen
B: aanmeldingen vrijwillige stoppersregelingen Rijk
1: intrekken ongebruikte vergunningen veehouderijen
2: intrekken latente ruimte veehouderijen
3: nul-emissiezone bestel- en vrachtverkeer
4: houtstookverbod
5: verdergaande uitstootnormen pluimveestallen
6: uitkoop veehouderijen hotspots PM10

* effectpotentie o.b.v. nu aangemelde bedrijven

Royal HaskoningDHV

Effecten van maatregelen

- NO_2, gemeentebreed gemiddeld

AO: autonome ontwikkeling CIMLK
A: aanscherping uitstootnormen fijn stof pluimveestallen
B: aanmeldingen vrijwillige stoppersregelingen Rijk
1: intrekken ongebruikte vergunningen veehouderijen
2: intrekken latente ruimte veehouderijen
3: nul-emissiezone bestel- en vrachtverkeer
4: houtstookverbod
5: verdergaande uitstootnormen pluimveestallen
6: uitkoop veehouderijen hotspots PM10

• Geen effectinstachtting mogelijk
* effect langs provinciale wegen kern Nederweert

Royal HaskoningDHV

Effecten van maatregelen

➔ Resumé

- Autonome daling + aanscherping uitstootnormen fijn stof pluimveestallen:
  - Substantiële daling verwacht
  - Naar verwachting niet genoeg om in 2030 overal aangescherpte grenswaarde PM_{10} te behalen
- Uitkoop veehouderijen aanpak stikstof:
  - Potentieel aanzienlijk aanvullend effect, afhankelijk van inzet Rijk, gemeente en bedrijven
  - Mogelijk genoeg om in 2030 aangescherpte grenswaarde PM_{10} te behalen

Kosten van maatregelen

- Behalen autonome ontwikkeling en instellen projectbureau vraagt substantiële gemeentelijke investering (~ € 650k - € 750k over periode 2025-2029)
- Aanvullende maatregelen < € 100k: intrekken ongebruikte vergunningen veehouderijen, onderzoek mogelijke aanscherping vergunningen grootste uitstoters industrie, houtstookverbod
- Richting € 1 miljoen of meer: nul-emissiezone bestel- en vrachtverkeer, uitkoop veehouderijen op hotspots PM_{10}

Adviezen

- Meeste winst te behalen met maatregelen gericht op hotspots PM_{10}, neveneffecten op $PM_{2,5}$, NO_2, ammoniak en geurhinder
- Zet gezien potentieel aanzienlijke effecten eerst in op adequaat faciliteren landelijke aanscherping fijn stofnormen pluimveestellen en stoppersregelingen aanpak stikstof
- Zoek afstemming met Rijk over proces, taken en verantwoordelijkheden m.b.t. aanscherping grenswaarden, mogelijk verplicht gemeentelijk programma

Tot slot

- Verbeteren luchtkwaliteit: behalen grenswaarden is wettelijke plicht, verdere verbetering is een keuze
- Intensieve pluimveehouderij en laagst denkbare gezondheidsrisico’s m.b.t. luchtkwaliteit gaan moeilijk samen
- Betrekken inwoners en bedrijven bij adequate belangenafweging, keuzes voor lange termijn en consistente uitvoering kunnen bijdragen aan vertrouwen en draagvlak

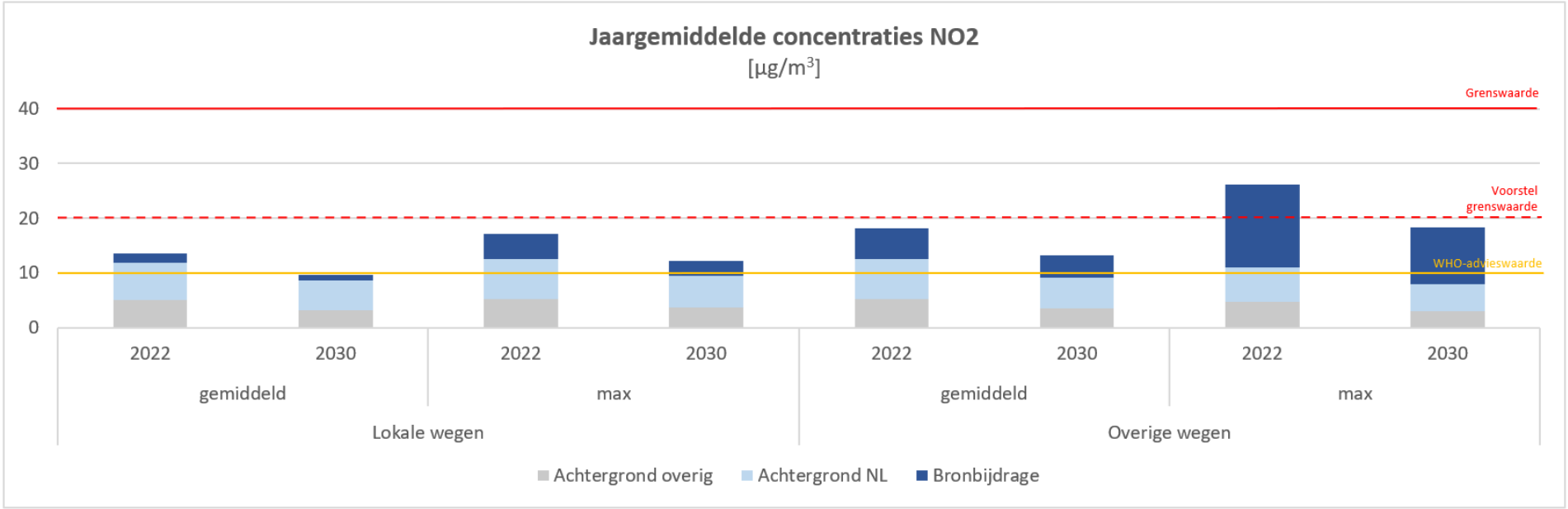
Vragen

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Concentraties NO_2

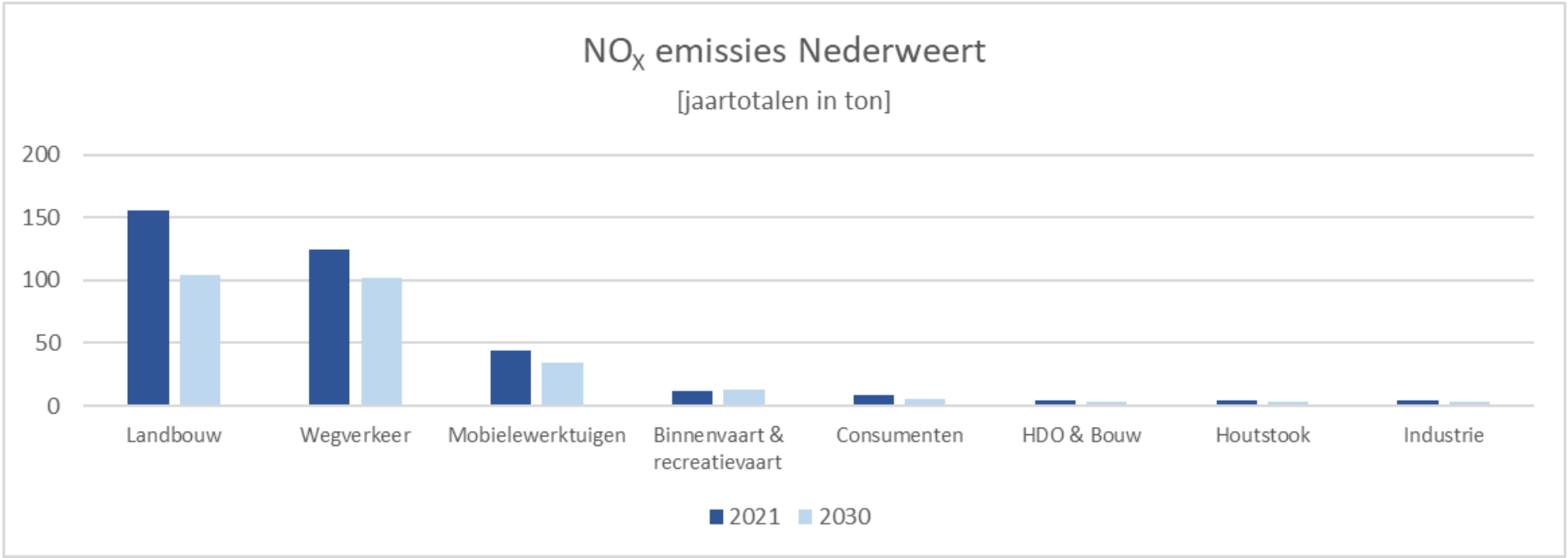

Bron: CIMLK, monitoringsronde 2023

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Bronnen van uitstoot

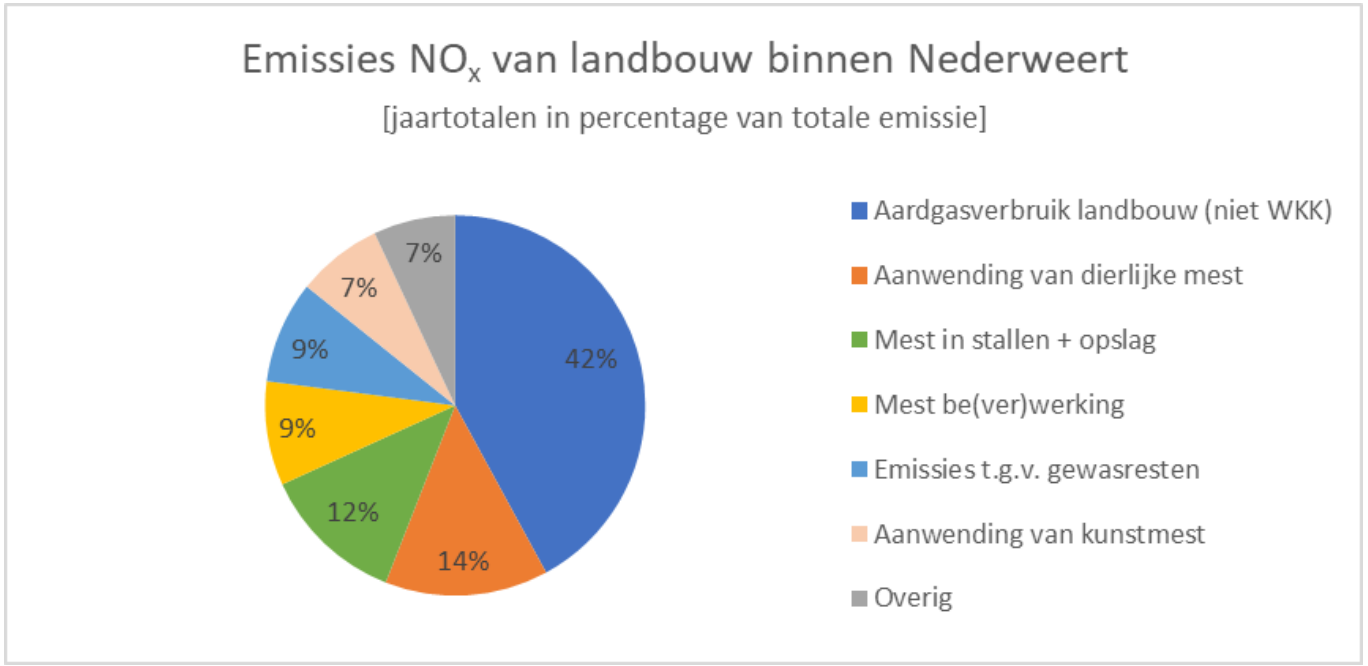

Bron: GCN-app RIVM

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

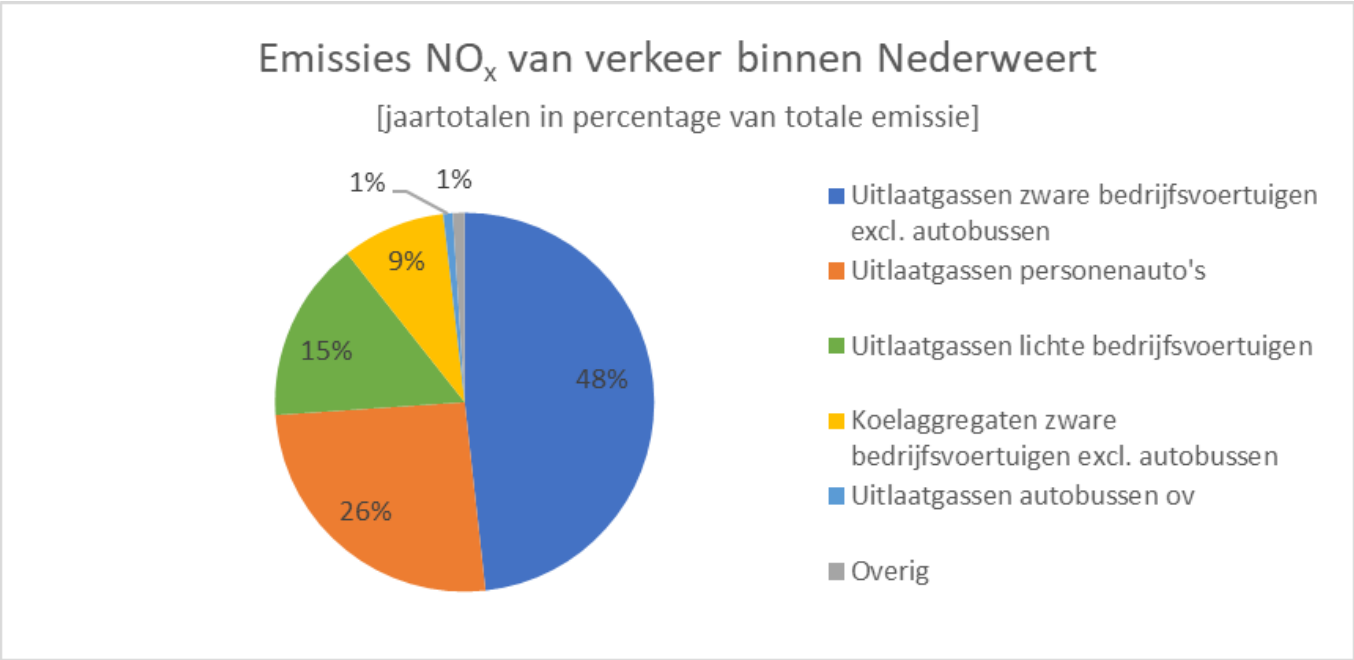
- Bronnen van uitstoot

Bron: Emissieregistratie Rijksoverheid, situatie 2021

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Bronnen van uitstoot

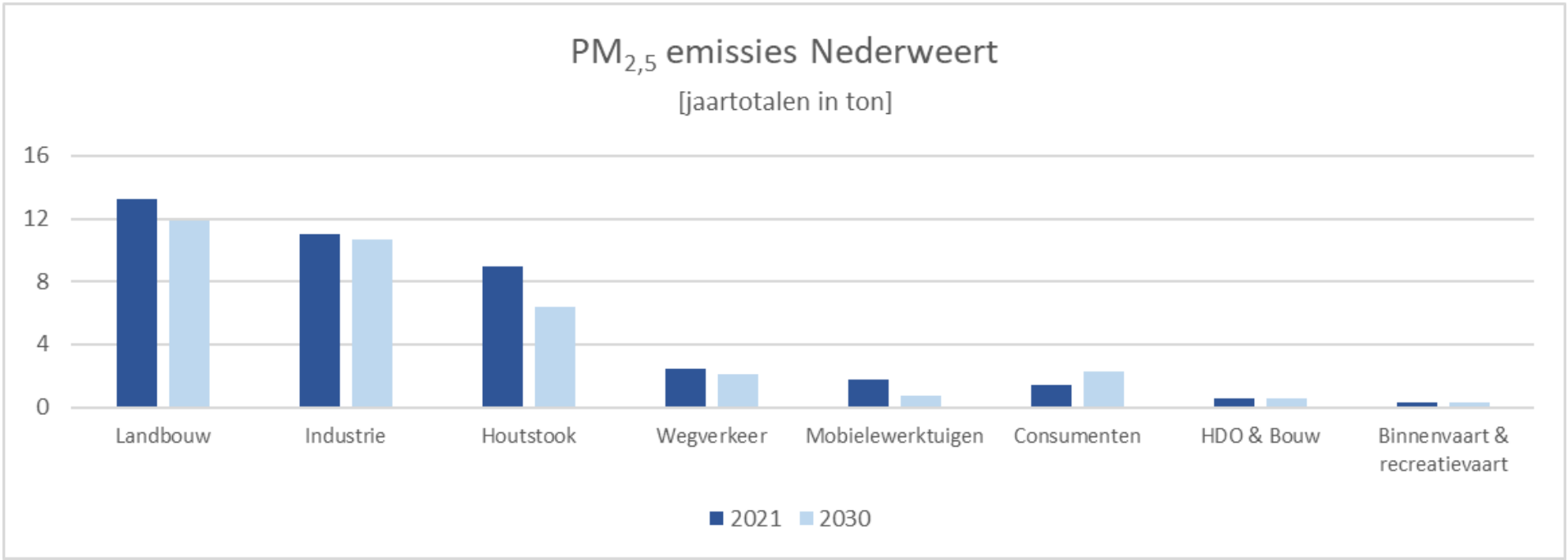

Bron: Emissieregistratie Rijksoverheid, situatie 2021

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Bronnen van uitstoot

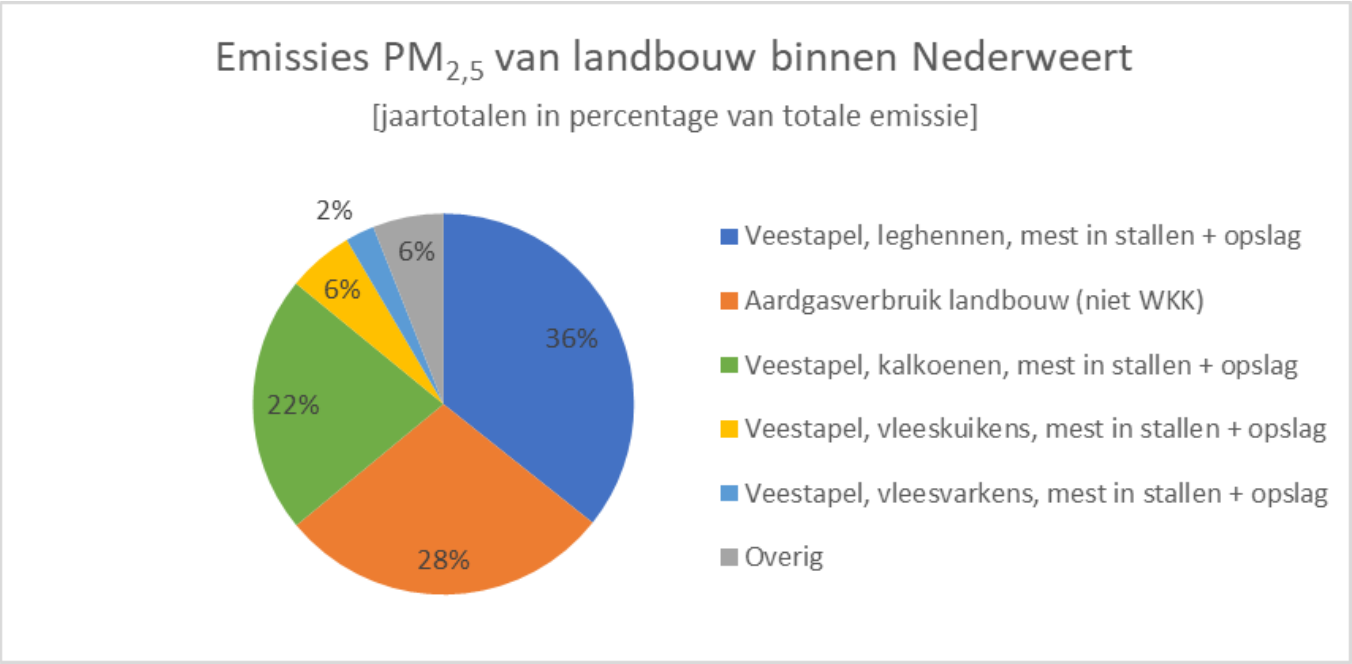

Bron: GCN-app RIVM

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

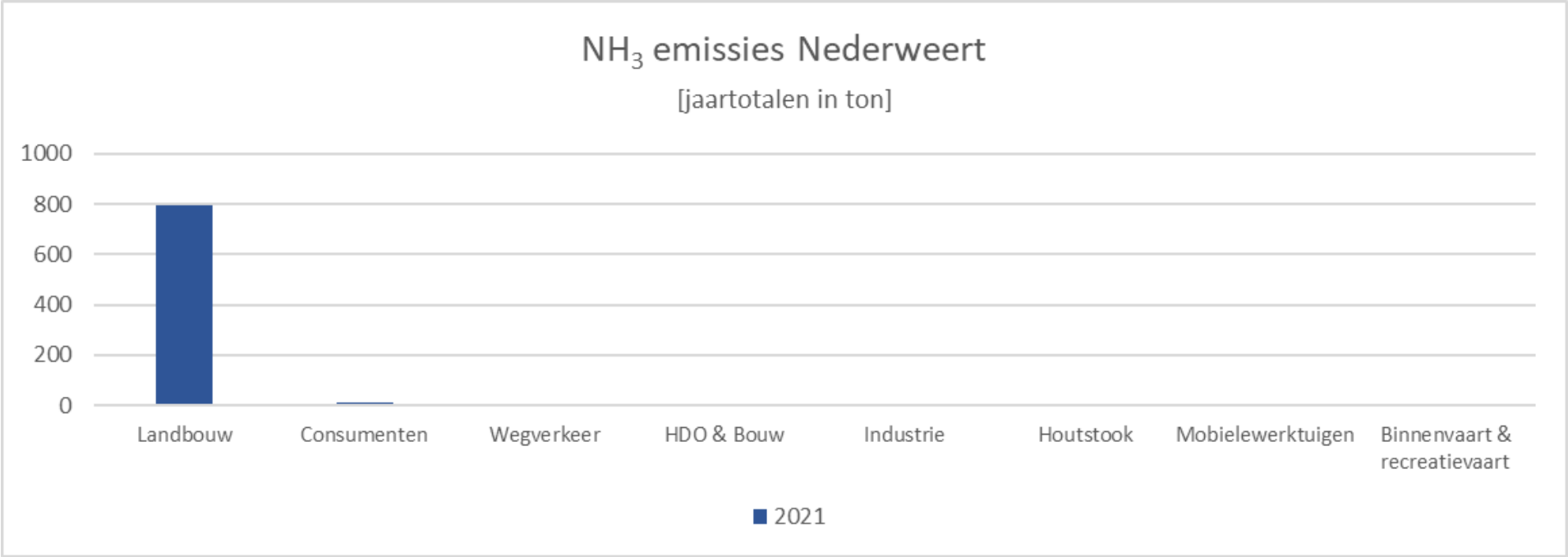
- Bronnen van uitstoot

Bron: Emissieregistratie Rijksoverheid, situatie 2021

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Uitstoot ammoniak

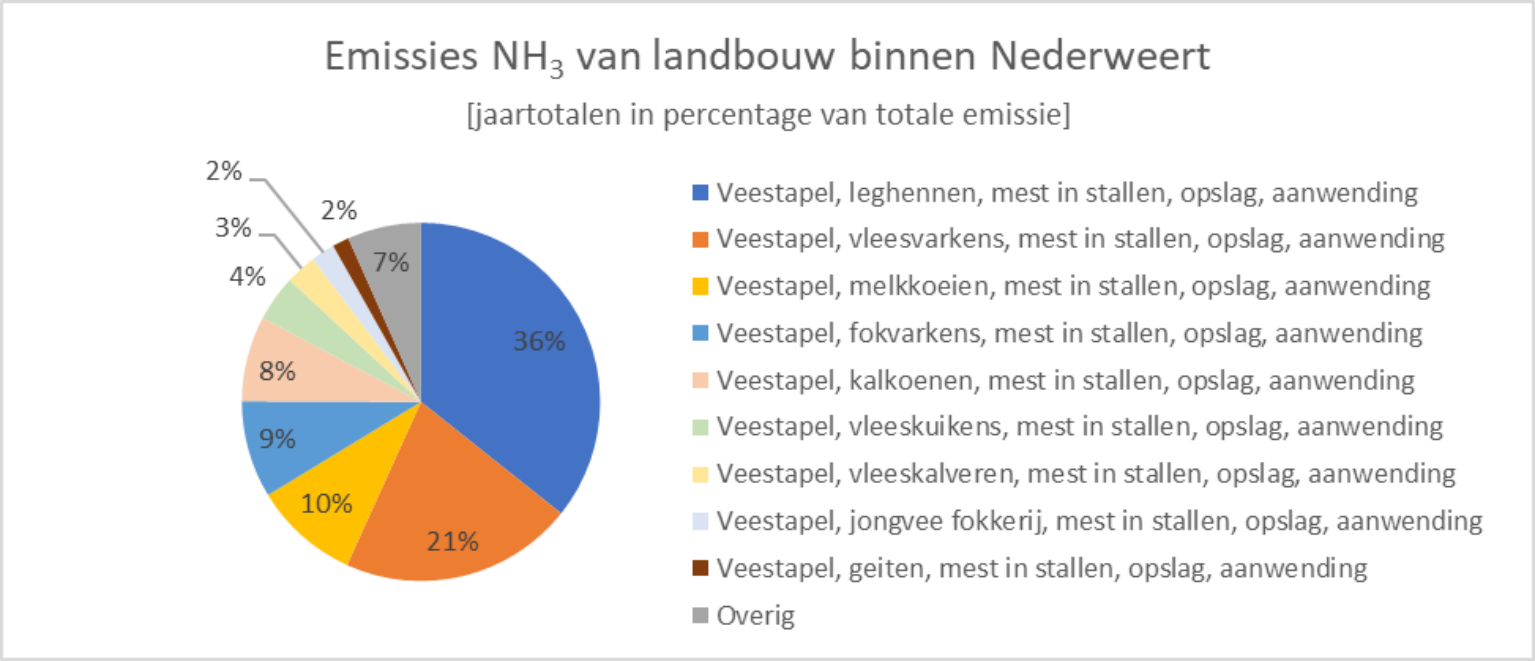

Bron: GCN-app RIVM

Royal HaskoningDHV

De luchtkwaliteit in Nederweert

- Uitstoot ammoniak

Bron: Emissieregistratie Rijksoverheid, situatie 2021

Royal HaskoningDHV